

Valtuustoaloite, Turun kaupunginvaltuusto 28.4.2014

Vanhusasiamies Turkuun

Lain ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista (28.12.2012/980) tarkoituksena on tukea ikääntyneen väestön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista; parantaa ikääntyneen väestön mahdollisuutta osallistua elinoloihinsa vaikuttavien päätösten valmisteluun ja tarvitsemiensa palvelujen kehittämiseen kunnassa; parantaa iäkkään henkilön mahdollisuutta saada laadukkaita sosiaali- ja terveystalvveluja sekä ohjausta muiden tarjolla olevien palvelujen käyttöön yksilöllisten tarpeittensa mukaisesti ja riittävän ajoissa silloin, kun hänen heikentynyt toimintakykynsä sitä edellyttää; sekä vahvistaa iäkkään henkilön mahdollisuutta vaikuttaa hänelle järjestettävien sosiaali- ja terveystalvvelujen sisältöön ja toteuttamistapaan, sekä osaltaan päättää niitä koskevista valinnoista. Lain mukaan ikääntyneeseen väestöön kuuluvat kaikki vanhuseläkkeeseen oikeuttavassa iässä olevat.

Laissa todetaan myös, että kunnan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on vuosittain arvioitava iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien sosiaalipalvelujen riittävyyttä ja laatua alueellaan. Laissa edellytetään, että palvelujen laadun ja riittävyyden arvioimiseksi kunnan on kerättävä säännöllisesti palautetta palveluja käyttäviltä, heidän omaisiltaan ja läheisiltään sekä kunnan henkilöstöltä. Lisäksi kunnan on koottava tiedot palveluihin käytetyistä taloudellisista voimavaroista sekä henkilöstön määrästä ja koulutuksesta. Arvioinnissa on lisäksi otettava huomioon sosiaaliasiamiehen vuosittaisessa selvityksessä esitetyt havainnot. Kunnan on julkaistava ainakin puolivuositain tiedot siitä, missä ajassa iäkäs henkilö voi saada hakemansa sosiaalipalvelut. Tiedot on julkaistava sellaisia menetelmiä käyttäen, että iäkkäillä henkilöillä on tosiasiallinen mahdollisuus tietojen saamiseen.

Valtakunnallisten selvitysten mukaan vanhuspalvelujen ja vanhusten hoitolaitosten valvonta on ollut vähäistä ja puutteellista niukkojen valvontaresurssien vuoksi. Valviran ja aluehallintovirastojen mahdollisuudet todelliseen valvontaan ovat olleet vähäiset. Länsi-Suomessa valvonta on pääosin toteutunut vain kantelujen perusteella tehtyinä valvontakäynteinä. Epäkohtiin on puututtu vasta silloin, kun ne ovat johtaneet ikäviin seurauksiin ja saaneet julkisuutta mediassa. Sosiaali- ja terveystalvvelualan lupa- ja valvontavirasto ja aluehallintovirasto voivat tarkastaa kunnan ja kuntayhtymän tässä laissa ja terveydenhuoltolaissa tarkoitettun toiminnan sekä toiminnan järjestämisessä käytettävät toimintayksiköt ja toimitilat silloin, kun tarkastuksen tekemiseen on perusteltu syy, eli tähänkin tarvitaan jokin epäkohta, josta on kanneltu.

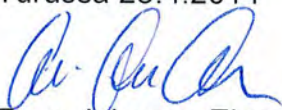
Turussa on jo noin 35.000 asukasta, jotka ovat täyttäneet 65vuotta. Ikääntyneiden ja erityisesti yli 85-vuotiaiden ihmisten määrä kasvaa hyvin nopeasti. Lain mukaan ikääntyneitä ja iäkkäitä itseään on kuultava päätöksenteossa niissä asioissa, jotka koskevat heitä. Tätä tarvetta varten kunnissa, myös Turussa, toimivat vanhusneuvostot. Vanhusneuvosto ei sellaisenaan kuitenkaan sovellu yksittäisten vanhusten palveluissa ilmenevien ongelmien selvittämiseen, jotka saattavat liittyä mm. ostopalveluiden käyttöön.

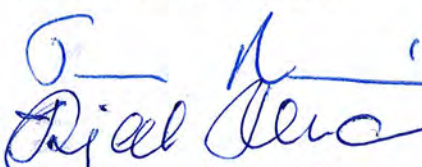
Julkisten palvelujen riittämättömyyden vuoksi on Turussakin tarjolla vanhuksille palveluseteli nyt jo useaankin eri palvelun tarpeeseen. Setelillä ostetun palvelun laatua ei kuitenkaan vahdi tai tarkkaile edes kukaan muu kuin palvelunsaaja. Vanhuksen voimavarat eivät riitä tähän ja näin laatu voi jäädä erittäinkin huonoksi jopa aivan riittämättömäksi. Turkuun tarvittaisiinkin mm. näitä tarpeita varten vanhusasiamies.

Turun vanhusasiamies voisi keskittyä ikäihmisten oikeuksien, palvelujen ja yhdenvertaisen kohtelun toteutumiseen. Tärkeä tehtävä olisi myös vaikuttaa ihmisten arvoihin ja asenteisiin kaikessa yhteiskunnallisessa toiminnassa. Vanhusasiamies voisi tuoda esille epäkohtia mm. vanhustenhoidossa, asumisessa ja kotipalveluissa sekä puuttua vanhusten syrjintään, yksinäisyyteen ja köyhyyteen. Ketään ei saisi jättää vaille apua ja palveluja. Vanhusasiamiestä tarvitaan ikääntyneiden ihmisten ja vanhusten oikeuksien puolustajana ja puolestapuhujana, kun ikääntynyt ei enää itse siihen kykene. Vanhusasiamiehen työssä tärkeää olisi erityisesti verkostoituminen kuntien ja valtion viranomaisten, eri asiantuntijatahojen ja kasvavan kolmannen sektorin järjestö- ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa. Ikäihmisten perusoikeuksia ja yhdenvertaista kohtelua on kunnioitettava. Vanhusasiamies toisi arvostusta ja lisäpontta uuden lain toteuttamiseen.

Näin ollen me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Turkuun perustettaisiin vanhusasiamiehen virka.

Turussa 28.4.2014

Eeva-Johanna Eloranta

Päivi Luoma
Kati Luoma
Vuokko Ruusijärvi

Matti

Eero Lehto